

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 24 juli 1914 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa åtgärder mot utbredning av lungsot.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, af Ekenstam, Trana, greve Lagerbjelke, Alexanderson, Johanson i Valared, L. Olsson i Hof, greve Spens, Eliasson*), Pettersson i Södertälje, Schotte, Olsson i Broberg, Persson i Norrköping, Olsson i See, Svensson i Saläng*) och Borg.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 13 maj 1914 dagtecknad proposition, nr 74, vilken blivit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om vissa åtgärder mot utbredning av lungsot.

Såsom föredragande departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 13 maj 1914 erinrat, har den hittillsvarande svenska tuberkuloslagstiftningen inskränkt sig till lagen angående vissa åtgärder mot utbredning av lungsot den 13 maj 1904. Denna lag, vars bestämmelser huvudsakligen åsyfta förebyggandet av indirekt smitta från i lungsot avlidne person, stadgar för sådant ändamål skyldighet för läkare att vid dödsfall på grund av tuberkulos göra anmälan hos hälsovårds- eller kommunalnämnd samt skyldighet för nämnden att ombesörja erforderlig desinfektion av bostad, som innehafts av den sjuke, jämte gång- och sängkläder samt andra brukade persedlar. Det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget till ny lagstiftning i ämnet är

Utskottets
yttrande.

grundat å ett av den år 1905 tillsatta tuberkuloskommittén den 29 maj 1908 avgivet förslag, över vilket medicinalstyrelsen, efter vederbörandes hörande, sedermera inkommit med yttrande.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förevarande proposition, får utskottet hänvisa till det vid densamma fogade utdrag av statsrådsprotokollet.

Efter granskning av det föreliggande lagförslaget har utskottet i nedan angivna hänseenden funnit sig böra föreslå ändringar i den kungl. propositionen.

I 3 §, sådan den lyder enligt Kungl. Maj:ts förslag, har föreskrivits, att i mejeri- eller mjölkförsäljningsrörelse ej må sysselsättas annan än den, som med läkarbetyg, ej äldre än ett år, styrkt sig icke vara behäftad med smittsam lungdot. Därjämte stadgas, att, om skälig anledning förekommer till antagande, att person med dylik sysselsättning efter läkarbetygets utfärdande blivit lidande av smittsam lungdot, sådan person skall vara skyldig underkasta sig ny läkarundersökning. I fråga om stadgandets tillämpningsområde har departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet anfört, att bestämmelsen, som icke utsträckts till de personer, vilka på produktionsorten taga befattning med mjölken, icke avser annan mjölkförsäljningsrörelse än sådan, där mjölkens hantering är en huvuduppgift, och ej heller personer, som kunna vara i rörelsen anställda utan att hava med själva mejerihanteringen eller mjölkförsäljningen att skaffa.

Utskottet ansluter sig för sin del till förslagens ståndpunkt därutinnan, att föreskrifterna i 3 § icke böra äga tillämpning i fråga om personer, vilka på produktionsorten taga befattning med mjölken. Beträffande stadgandets räckvidd i övrigt synes det utskottet vara av vikt, att varsamhet iakttages beträffande den i viss mån betungande förpliktelse, som genom förevarande bestämmelse kommer att åläggas idkare av och biträde i mjölkförsäljningsrörelse. Utskottet har därför ansett den ifrågasatta skyldigheten för i sådan rörelse sysselsatt person att med läkarbetyg styrka sig icke vara behäftad med smittsam lungdot böra begränsas till sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrives från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelslokal. I fråga om andra slag av mjölkförsäljningsrörelse bör enligt utskottets mening hälsovårds- eller kommunalnämnd äga befogenhet att, då skälig anledning därtill förekommer, förelägga i sådan rörelse sysselsatt person att på kommunens bekostnad undergå läkarundersökning; och har utskottet för sådant ändamål funnit sig böra föreslå att till 3 § fogas ett nytt stadgande av innehåll, att

den i andra punkten av samma §, sådan den lyder enligt Kungl. Maj:ts förslag, föreskrivna skyldigheten att undergå läkarundersökning skall äga motsvarande tillämpning jämväl beträffande person, som sysselsättes i annan mjölkförsäljningsrörelse än av först omnämnda slag. Med den avfattning, utskottet i enlighet härmed givit 3 §, synes densamma tydligare än enligt Kungl. Maj:ts förslag utmärka de givna bestämmelsernas tillämplighetsområde.

I sammanhang med den sålunda vidtagna omformuleringen av 3 § har utskottet jämväl föreslagit härav betingade ändringar i 9 §.

Även i ett annat avseende har utskottet funnit sig böra föreslå ändring i 3 §. Med den avfattning stadgandet erhållit i den kungl. propositionen synes nämligen den tolkning icke vara utesluten, att person, som är sysselsatt i mejeri- eller mjölkförsäljningsrörelse, skulle vara pliktig att varje år anskaffa och uppvisa nytt läkarbetyg. För att förekomma denna uppenbarligen ej avsedda tolkning har utskottet funnit nödigt att i lagtexten inrycka att läkarbetyget skall vara »ej äldre än ett år före påbörjandet av sådan sysselsättning».

Det är uppenbart, att stadgandet i 3 § första stycket har avseende även å sådana personer, som äro anställda i mejeri- eller mjölkförsäljningsrörelse vid den tid, då denna lag träder i kraft. Det torde emellertid knappast vara billigt kräva, att dessa genast vid lagens ikraftträdande skola vara försedda med läkarbetyg, som i paragrafen omnämles, utan synes något rådrum härför böra dem lämnas. Utskottet har i detta avseende ansett en tid av fyra månader vara skälig och har i sådant syfte till bestämmelsen om lagens trädande i kraft fogat ett tillägg av innehåll, att den, som vid lagens trädande i kraft är sysselsatt i mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som i 3 § första stycket omnämles, skall inom den 1 maj 1915 hava fullgjort vad i nämnda lagrum är stadgat.

Utöver vad sålunda anförts har granskningen av förslaget icke givit utskottet anledning till särskild erinran eller anmärkning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, under förklarande, att det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition innefattade förslag till lag om vissa åtgärder mot utbredning av lungrot icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas, måtte i anledning av berörda proposition för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

angående vissa åtgärder mot utbredning av lungсот.

Med upphävande av lagen den 13 maj 1904 angående vissa åtgärder mot utbredning av lungсот förordnas som följer:

1 §.

Med lungсот förstås enligt denna lag strup- och lungtuberkulos.

2 §.

Finner läkare, att av honom vårdad lungсiktig person lever under förhållanden, som för den sjukets omgivning medföra påtaglig fara för smitta, skall läkaren ofördröjligen därom göra skriftlig anmälan hos hälsovårdsnämnden eller, å ort där hälsovårdsnämnd icke finnes, kommunalnämnden, och därvid tillika meddela anvisning på åtgärder till förekommande av smittans överförande.

Då sådan anmälan skett eller nämnden eljest erhållit kännedom om förhållande, som nyss sagts, åligger det nämnden att söka vidtaga de åtgärder, å vilka anvisning meddelats eller som eljest anses nödiga för att förekomma smittans överförande. Kostnad för dylik åtgärd må icke såsom fattigvårdskostnad anses.

På anmälan av nämnden, att rättelse icke genom dess åtgöranden vunnits, eller då anledning eljest förekommer, må Konungens befallningshavande förordna provinsial- eller extra provinsialläkare att företaga tjänsteresa till den sjuke för att söka förekomma sjukdomens spridning.

3 §.

I mejeri- eller mjölkförsäljningsrörelse må icke sysselsättas annan än den, som hos hälsovårdsnämnden eller, där sådan ej finnes, hos kommunalnämnden med läkarbetyg, ej äldre än ett år, styrkt sig icke

3 §.

I mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrivs från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelslokal, må icke sysselsättas annan än den, som hos hälsovårdsnämnden eller, där så-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

vara behäftad med smittsam lung-
sot. Förekommer skälig anledning
antaga, att person med här ifråga-
varande sysselsättning efter läkar-
betygets utfärdande blivit lidande
av smittsam lungdot, vare han skyl-
dig att efter anmodan av nämnden
på kommunens bekostnad undergå
ny läkarundersökning.

(Utskottets förslag.)

dan ej finnes, hos kommunalnämnden
med läkarbetyg, ej äldre än
ett år *före påbörjandet av sådan*
sysselsättning, styrkt sig icke vara
behäftad med smittsam lungdot.

Förekommer beträffande person,
som är sysselsatt i annan mjölkförsälj-
ningsrörelse än varom i första stycket
sägs, skälig anledning antaga att han
är behäftad med smittsam lungdot,
vare han skyldig att efter anmodan
av nämnden på kommunens bekost-
nad undergå läkarundersökning.

Nämnden äge ock påfordra för-
nyad läkarundersökning på kommu-
nens bekostnad av person, som på
sätt i första eller andra stycket sägs,
styrkt sig icke vara behäftad med
smittsam lungdot, men beträffande
vilken skäl finnes antaga att han efter
den tidigare undersökningen blivit li-
dande av sådan sjukdom.

4 §.

Kvinna, som lider av lungdot, må icke anställas såsom amma eller
barnsköterska.

5 §.

Gång- och sängkläder, som person, lidande av lungdot, under sjuk-
domen begagnat på sådant sätt, att de kunna antagas överföra smitta,
må icke lämnas till annan för begagnande, innan de underkastats rening
eller desinfektion.

6 §.

Har av lungdot angripen person avlidit, åligger det läkare, som
vårdat den sjuke, att, så snart han erhållit kännedom om dödsfallet,
därom hos hälsovårdsnämnden eller, där sådan ej finnes, hos kom-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

munalnämnden göra skriftlig anmälan, som utom sjukdomsbenämningen bör upptaga den sjukas namn, ålder och bostad vid dödsfallet. Sker anmälan hos kommunalnämnd, skall läkaren tillika meddela skriftlig anvisning på erforderliga åtgärder för rening eller desinfektion av bostad, som bebotts av den sjuke, ävensom av gång- och sängkläder samt andra persedlar, som av honom brukats.

I de fall, då jämlikt gällande föreskrifter pastor eller den, som hans ställe företräder, i död- och begravningsboken antecknat lungsot såsom dödsorsak utan att av läkare utfärdat dödsbevis varit företett, åligger det honom att hos nämnden göra anmälan om dödsfallet jämte dödsorsaken.

7 §.

Nämnden har att, när anmälan, som i 6 § sägs, blivit gjord eller det eljest kommit till nämndens kännedom, att av lungsot angripnen person avlidit, ombesörja, att den bostad, som bebotts av den sjuke, jämte gång- och sängkläder samt andra av honom brukade persedlar ofördröjligen underkastas erforderlig rening eller desinfektion.

8 §.

De i 7 § av denna lag omförmälda renings- och desinfektionsåtgärder skola verkställas med ledning av de anvisningar, som av medicinalstyrelsen utfärdas, samt bekostas av vederbörande kommun. Där så anses nödigt, äger hälsovårds- eller kommunalnämnd låta, emot utgivande av skälig ersättning, förstöra gång- och sängkläder samt andra av i lungsot avliden person brukade persedlar, som varit utsatta för smitta från honom.

9 §.

Därest i rörelse, som i 3 § sägs, sysselsättes annan än den, som, på sätt i första punkten av nämnda § föreskrives, styrkt sig icke vara behäftad med smittsam lungsot, eller sysselsättes i rörelsen person, som vid undersökning, varom i sista punkten av samma §

Sysselsättes i rörelse, som i första stycket av 3 § sägs, annan än den som på föreskrivet sätt styrkt sig icke vara behäftad med smittsam lungsot, eller sysselsättes i dylik rörelse eller i mjölkförsäljningsrörelse, som avses i andra stycket av samma §, person efter det han vid

(Kungl. Maj:ts förslag.)

förmäles, befunnits lida av smittsam lungdot, straffes rörelsens innehavare med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

I här avsedda fall må ock Konungens befallningshavande på framställning av hälsovårds- eller kommunalnämnd förbjuda rörelsens innehavare att fortsätta med densamma, intill dess vederbörligt läkarbetyg anskaffats och för nämnden företetts eller person, som befunnits lida av smittsam lungdot, skilts från rörelsen. Med sådant förbud må, där det finnes nödigt, förenas föreläggande av lämpligt vite för förbudets överträdande.

Bryter någon uppsåtligen mot den i 5 § meddelade bestämmelse, straffes med böter från och med två till och med etthundra kronor.

(Utskottets förslag.)

läkarundersökning, varom i andra eller tredje stycket i samma § förmäles, befunnits lida av smittsam lungdot, straffes rörelsens innehavare med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

I fall, som avses i 3 §, må ock Konungens befallningshavande på framställning av hälsovårds- eller kommunalnämnd förbjuda rörelsens innehavare att fortsätta med densamma, intill dess vederbörligt läkarbetyg anskaffats och för nämnden företetts eller person, som befunnits lida av smittsam lungdot, skilts från rörelsen. Med sådant förbud må, där det finnes nödigt, förenas föreläggande av lämpligt vite för förbudets överträdande.

Bryter någon uppsåtligen mot den i 5 § meddelade bestämmelse, straffes med böter från och med två till och med etthundra kronor.

10 §.

Allmän åklagare har att åtala förseelse mot denna lag. Förseelsen skall åtalas vid polisdömstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän dömstol.

11 §.

Böter, som efter denna lag ådömas, tillfalla kommunens kassa. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

12 §.

Har inom kommun tillsatts särskild nämnd eller styrelse för att handhava frågor om åtgärder mot lungdot, skall vad i denna lag stadgas

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

om hälsovårds- eller kommunalhämsnd gälla beträffande sådan särskild nämnd eller styrelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915; dock att den, som då är sysselsatt i mejerivörelse eller sådan mjölkförsäljningsörelse som i 3 § första stycket sägs, skall inom den 1 maj samma år hava fullgjort vad i nämnda lagrum är stadgat.

Stockholm den 24 juli 1914.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation

av herrar *Persson* i Norrköping och *Borg*, som anför:

»Utskottet har i 3 § gjort den förändringen av Kungl. Maj:ts förslag, att skyldighet för inom mjölkförsäljningsörelse sysselsatt person att med läkarbetyg styrka sig icke vara behäftad med smittosam lung-sot bör begränsas till sådan mjölkförsäljningsörelse, som bedrivs från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelsbod. Genom denna begränsning skulle envar, som sysselsättes med mjölkförsäljningsörelse i öppna kärl från vagn eller eljest å öppen plats, såsom ofta förekommer både i städer och industrisambhällen, vara befriad från nämnda

skyldighet. Detta anse vi vara både oriktigt och hälsovådligt. I praktiken ställer det sig nämligen så, att om t. ex. tvenne mjölkhandlare i ett samhälle taga mjölk från samma gårdar, den ene exempelvis 100 liter, som han utminuterar från mjölmagasin eller därmed jämförlig handelslokal, och den andre 500 liter, som han utminuterar i öppna kärl från vagn ute på gata, väg eller annan öppen plats, så hade den förstnämnde skyldighet att med läkarbetyg styrka sig vara fri från smittosam lungsot, under det att den sistnämnde *icke* hade sådan skyldighet. Den sistnämnde kan visserligen, enligt lagutskottets förslag, därest skälig anledning förekommer att antaga, att han lider av smittosam lungsot, av hälsovårds- eller kommunalnämnd åläggas att undergå läkarundersökning, men den skall i så fall ske på kommunens bekostnad, under det att den läkarundersökning, som i lokal anställd person skall undergå, är obligatorisk och av honom själv får betalas.

För vår del skulle vi önskat att utsträcka tillämpningen av 3 § även utöver den gräns, som propositionen uppdrager, men när icke motion därom föreligger, få vi nöja oss med att hålla oss inom propositionens gränser. Någon inskränkning av dem anse vi dock icke böra medgivas, varför vi på grund härav och av skäl, som vi ovan antytt, hemställa,

att riksdagen måtte för sin del antaga följande ändring av 3 § i utskottets förslag:

3 §.

I mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrivs från s. k. mjölmagasin eller därmed jämförlig handelslokal *ävensom med öppna kärl genom kringföring eller å öppen plats*, må icke sysselsättas
— — — o. s. v. lika med utskottets förslag.»